

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการศึกษาหรือการพัฒนาคน จะสำเร็จลงไปได้ ถ้าขาดบุคคลสำคัญ ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวจักรที่สำคัญ ก็คือ "ครู" ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (22 ตุลาคม 2513) ความว่า "หน้าที่ครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นหน้าที่ปลูกฝังความรู้ ความคิดและจิตใจของเยาวชน ผู้เป็นครูจึงได้จัดว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างสรรค์อนาคตของชาติบ้านเมือง..." ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับ เซ็น แก้วยศ (2540, หน้า 38) ซึ่งกล่าวว่า ครูเป็นผู้มีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่ง ความก้าวหน้าของครู หมายถึง ความก้าวหน้า ของนักเรียน สิ่งที่จะต้องพัฒนาวิชาชีพและบุคลิกภาพของครู ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะ ความเชื่อมั่นในตนเอง และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา วิชาชีพ คือการพัฒนาขีดความสามารถในการสังเกตและวิเคราะห์ผลลัพธ์ของวิธีการสอน และสื่อ การเรียนการสอนที่ครูนำมาใช้ ตลอดจนเรียนรู้วิธีที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนจากการสังเกต และวิเคราะห์นั้น ทั้งนี้รวมถึงการที่ครูจะต้องร่วมมือกับครูคนอื่น ๆ ให้เกิดการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้น รัฐจึงควรมุ่งปรับปรุงและพัฒนาครูให้มีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่ เปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง เป็นที่ยอมรับและยกย่อง ในสังคม โดยการสร้างและปรับปรุงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกื้อหนุนต่อการประกอบวิชาชีพครู (วิโรจน์ สารรัตน์, 2539, หน้า 109)

ครูปัจจุบันมีคุณสมบัติลดหย่อนไปจากความคาดหวังของสังคม และมักถูกเปรียบเปรย ว่าผู้ครูสมัยก่อนไม่ได้ เมื่อก่อนครูบางคนจบเพียงชั้นประถมศึกษา ก็มาสอนลูกศิษย์ระดับ ประถมศึกษาได้ จบมัธยมศึกษาก็สอนนักเรียนมัธยมศึกษาได้ สมัยนี้ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี แต่สอนได้เฉพาะวิชาเอกที่เรียนมาเท่านั้น นอกจากนี้ปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจที่เป็นบริโภคนิยม มากขึ้น ครูจำนวนมากต้องหารายได้พิเศษเป็นอาชีพรอง ทำให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ ของครู ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีการกล่าวถึงคุณภาพของครูในทางลบ ส่งผลถึงคุณภาพการศึกษา สังคมขาดความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู ทั้งที่ครูเป็นผู้กำหนดอนาคตของชาติ ขณะที่ครูเองก็ขาด ความเชื่อมั่นในวิชาชีพของตนเอง การฟื้นฟูศรัทธาวิชาชีพครู จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเรื่องที่เร่งรัด การแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับอาชีพครู ต้องแก้ปัญหาหลาย ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน ตั้งแต่การได้คนที่ เหมาะสมมาเป็นครู ในขณะเดียวกัน ต้องมีระบบแก้ปัญหาครูที่ไม่เหมาะสมที่จะเป็นครูด้วย

ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองให้พร้อมต่อการปฏิรูปการศึกษา หนทางเดียวที่จะพลิกผันคือ ทำให้ครูเป็นครูมืออาชีพ เป็นเพียงจักรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ครูจะมีเกียรติมีศักดิ์ศรี วิชาชีพครู เป็นที่รวมของคนดี คนเก่ง ต่อเมื่อครูทำตัวให้สังคมยกย่องด้วยความจริงใจ มาตรฐานวิชาชีพครูต้องเป็นมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง (พรพนี เกษกมล, 2543, หน้า 33)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการปฏิรูปการศึกษา โดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ (มาตรา 81) และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ในฐานะที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาวิชาชีพครู กล่าวคือ ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานกับสถาบันผลิตและพัฒนาครู อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง รัฐพึงต้องจัดงบประมาณโดยจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างพอเพียง ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่น สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีรายได้พอเพียงเหมาะสมกับฐานะทางสังคม และวิชาชีพชั้นสูง อีกทั้งให้มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่ออุดหนุน งานริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่นและเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยให้ตราเป็นกฎกระทรวง (มาตรา 55) และที่สำคัญก็คือ ในมาตรา 53 ให้มีองค์การวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพออก และเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่นทั้งของรัฐและเอกชน ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด

ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของครูมี 3 ประการได้แก่ 1) ประสิทธิภาพในการสอนของครู ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ทำให้คุณภาพของการศึกษาดำเนินรวมทั้งครูยังไม่ได้เปลี่ยนบทบาทให้เหมาะสมกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ตลอดจนหลักสูตรและแนวการสอนใหม่ ๆ ที่จำเป็นต้องมีความรู้และความสามารถปฏิบัติได้มากยิ่งขึ้น 2) จริยธรรมและความเป็นปฐนียบบุคคลของครูเสื่อมลง โดยที่ครูไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลในชุมชน 3) ทศนคติและศรัทธาต่อวิชาชีพครูทั้งของครูและประชาชนที่มีต่อวิชาชีพ ยังอยู่ในระดับต่ำ เห็นได้จากไม่เข้าประกอบวิชาชีพครูหลังจากจบการศึกษา ผู้ที่

ประกอบวิชาชีพครูเองก็พยายามแสวงหากิจกรรมอื่น เพื่อความก้าวหน้าในอนาคตของตนเอง นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางด้านวิชาชีพครูไม่มีมาตรฐานตั้งแต่ระบบคัดเลือกบุคลากรเข้ามาเรียนครู ซึ่งนับว่ามีคุณภาพค่อนข้างต่ำ และเมื่อบุคลากรเข้าสู่วิชาชีพครู ก็ไม่มีมาตรการที่จะส่งเสริมให้ครูได้แสดงวิชาชีพของตนอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะขาดระบบส่งเสริมพัฒนาและควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู ทั้งในด้านสมรรถภาพด้านการสอน การใช้ครูและระบบบริการสนับสนุนต่าง ๆ (ครูสภา, ม.ป.ป., หน้า 13)

ครูสภาได้พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจากเดิม 4 ด้าน เป็น 11 ข้อ (ครูสภา, 2537) เกณฑ์มาตรฐานนี้มีเนื้อหาครอบคลุมเกณฑ์เดิม สามารถปฏิบัติและประเมินพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของครูได้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูผลักดันจากคุณภาพในตัวครู และเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศใช้ ครูสภาได้ดำเนินการพิจารณาความสอดคล้องของเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งกรรมการอำนวยการครูสภาได้อนุมัติให้เพิ่มเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูอีก 1 เกณฑ์ เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ 12 โดยเกณฑ์มาตรฐานทั้งหมดนี้ กำหนดขึ้นบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ครูต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถคัดเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เมื่อสอนไปแล้วครูสามารถตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงและชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้เรียนได้

สำหรับการบริหารงานของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีบาทหลวงที่ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งจากประมุขสูงสุดของสังฆมณฑลจันทบุรี คือ พระสังฆราชเทียบชัย สมานจิต และด้วยความเห็นชอบจากบาทหลวงที่ได้รับเลือกเป็นคณะที่ปรึกษาพระสังฆราช ได้ทำการคัดเลือกและแต่งตั้งบาทหลวงองค์หนึ่งให้มาดำรงตำแหน่งผู้รับใบอนุญาต หรือตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่ดำเนินการบริหารโดยภคินีคณะรักกางเขน ณ จันทบุรี จะมีภคินีที่ได้รับการแต่งตั้งจากคุณแม่อธิการิณีและคณะที่ปรึกษาคณะรักกางเขน ณ จันทบุรี มาดำรงตำแหน่งผู้รับใบอนุญาต หรือครูใหญ่ การจัดการบริหารโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จะอยู่ภายใต้กรอบนโยบายหลักของคณะที่ปรึกษาสังฆมณฑลจันทบุรี โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ประเภทสายสามัญและอาชีวศึกษา จำนวนโรงเรียน 15 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 19,239 คน และมีครูที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียนจำนวน 882 คน (โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี, 2547 ก)

ปัจจุบันครูโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ไม่สามารถพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูได้ในหลาย ๆ มาตรฐาน ครูไม่ใช้ศักยภาพของครูให้เต็มที่ เพราะ

ยังมีวิธีการคิดแบบเดิม สอนแบบเดิมอยู่ เน้นตนเองเป็นสำคัญ ครูให้นักเรียนน้อย เปิดโอกาสให้นักเรียนแสวงหาความรู้เอง แต่ขาดปัจจัยด้านเทคโนโลยี และสื่อการสอนต่าง ๆ โดยครูไม่ใช้สื่อและไม่พัฒนาสื่อในการจัดกิจกรรม อีกทั้งครูและนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการคิดค้น โดยใช้วัสดุท้องถิ่นมาผลิตสื่อการเรียนการสอน และครูไม่มีโอกาสนำสื่อไปเผยแพร่ให้กับเพื่อนครูต่างโรงเรียน (โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี, 2549 ก, หน้า 13-14)

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าวข้างต้น เป็นสาเหตุมาจากครูขาดการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ผู้วิจัยสนใจและต้องการศึกษาถึงการดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับครูได้ตระหนักถึงการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ตามความเห็นของครู จำแนกตามระดับที่สอน ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน ขนาดโรงเรียน และลักษณะการบริหาร
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครูที่สอนในระดับต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็น ของครูที่มีประสบการณ์ การปฏิบัติงานน้อยกับที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมาก
4. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีลักษณะการบริหารต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาครูให้ปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับครูให้ตระหนักและพัฒนาตนเอง เพื่อการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

คำถามในการวิจัย

1. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิกสังักัด สังฆมณฑลจันทบุรี ตามความเห็นของครู จำแนกตามระดับที่สอน ประสบการณ์การปฏิบัติงานขนาดโรงเรียน และลักษณะการบริหาร อยู่ในระดับใด
2. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิกสังักัด สังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครูที่สอนระดับต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่
3. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิกสังักัด สังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกับที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมาก แตกต่างกันหรือไม่
4. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิกสังักัด สังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครู ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดโรงเรียนต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่
5. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิกสังักัดสังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครู ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีลักษณะการบริหารต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

1. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิกสังักัด สังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครูที่สอนระดับต่างกัน แตกต่างกัน
2. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิกสังักัด สังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกับที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมาก แตกต่างกัน

3. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครูซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

4. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี ระหว่างความคิดเห็นของครูซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีลักษณะการบริหารต่างกัน แตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

การศึกษาการดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ผู้วิจัยได้ยึดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 (ปรับปรุงปี พ.ศ. 2544) จำนวน 12 มาตรฐาน เป็นกรอบความคิดโดยศึกษากับครู ซึ่งจำแนกสถานภาพตามระดับที่สอน ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ขนาดโรงเรียน และลักษณะการบริหารเป็นตัวแปรสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ดังภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ

สถานภาพของครู
1.1 ระดับที่สอน
1.1.1 ปฐมวัย
1.2 ช่วงชั้นที่ 1-2
1.3 ช่วงชั้นที่ 3-4
1.4 อาชีวศึกษา
2. ประสบการณ์การปฏิบัติงาน
2.1 ประสบการณ์น้อย
2.2 ประสบการณ์มาก
3. ขนาดโรงเรียน
3.1 ขนาดเล็ก
3.2 ขนาดใหญ่
4. ลักษณะการบริหาร
4.1 บริหารโดยบาทหลวง
4.2 บริหารโดยซิสเตอร์

ตัวแปรตาม

การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา
1. การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
10. ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
11. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
12. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 (ปรับปรุงปี พ.ศ. 2544) จำนวน 12 มาตรฐานดังนี้

- 1.1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- 1.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
- 1.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- 1.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 1.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- 1.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลลัพท์ที่เกิดแก่ผู้เรียน
- 1.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- 1.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- 1.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- 1.10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- 1.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 1.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ในระดับปฐมวัย ถึงระดับอาชีวศึกษา จำนวน 882 คน จากโรงเรียน 15 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากประชากรในข้อ 2.1 จำนวน 275 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967) แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามระดับที่สอน ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครู ประกอบด้วย

3.1.1 ระดับที่สอน

3.1.1.1 ปฐมวัย (อนุบาลปีที่ 1-อนุบาลปีที่ 3)

3.1.1.2 ช่วงชั้นที่ 1-2 (ประถมศึกษาปีที่ 1-ประถมศึกษาปีที่ 6)

3.1.1.3 ช่วงชั้นที่ 3-4 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 6)

- 3.1.1.4 อาชีวศึกษา
- 3.1.2 ประสบการณ์การปฏิบัติงาน
 - 3.1.2.1 ประสบการณ์น้อย
 - 3.1.2.2 ประสบการณ์มาก
- 3.1.3 ขนาดโรงเรียน
 - 3.1.3.1 ขนาดเล็ก
 - 3.1.3.2 ขนาดใหญ่
- 3.1.4 ลักษณะการบริหาร
 - 3.1.4.1 บริหารโดยบาทหลวง
 - 3.1.4.2 บริหารโดยซิสเตอร์
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของ
คุรุสภา พ.ศ. 2537 (ปรับปรุงปี พ.ศ. 2544) จำนวน 12 มาตรฐาน ได้แก่
 - 3.2.1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
 - 3.2.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน
 - 3.2.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
 - 3.2.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
 - 3.2.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
 - 3.2.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
 - 3.2.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
 - 3.2.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
 - 3.2.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
 - 3.2.10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
 - 3.2.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
 - 3.2.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การดำเนินงานพัฒนาครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง การดำเนินงานของโรงเรียนในการพัฒนาและส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานโดยให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งในการวิจัยนี้

ศึกษาจากความคิดเห็นของครู โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ซึ่งจำแนกเกณฑ์มาตรฐานเป็น 12 มาตรฐาน ดังนี้

1.1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การดำเนินการให้ครูทำการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทาง วิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมเชิงปฏิบัติการ และอื่น ๆ

1.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การที่ครูเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

1.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครู ที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างมีระบบ

1.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การที่ครูเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอนหรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

1.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การที่ครู ประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

1.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การที่ครู จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพ ความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิด ค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัว

1.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การที่ครูรายงาน ผลการพัฒนาผู้เรียนในด้านปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาและเป้าหมาย ของการพัฒนาผู้เรียน เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ ขั้นตอนวิธีการใช้ เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้น ๆ ผลการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิด กับผู้เรียน ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การที่ครูประพฤติและปฏิบัติตน การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอที่ ทำให้ผู้เรียน เลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

1.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การที่ครูตระหนักถึง ความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วม รับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

1.10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การที่ครูรับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางาน ของสถานศึกษาให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกัน ด้วยความเต็มใจ

1.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การที่ครูค้นคว้า สืบเสาะ จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศ เกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การที่ครูสร้าง กิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการ เรียนและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ผนุมุมของปัญหาไป ในทางพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาของผู้เรียน

2. ครู หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑล จันทบุรี ซึ่งในการวิจัยนี้ได้จำแนกสถานภาพของครู เพื่อเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ระดับที่สอน หมายถึง ระดับที่ครูได้รับมอบหมายในคำสั่งแต่งตั้งบุคลากร ให้ ประจำอยู่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน

2.1.1 ปฐมวัย หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน ตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นอนุบาลปีที่ 3

2.1.2 ช่วงชั้นที่ 1-2 หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน ตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1.3 ช่วงชั้นที่ 3-4 หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน ตั้งแต่ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.1.4 อาชีวศึกษา หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอน ตั้งแต่ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ถึงชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

3. ประสบการณ์การปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ครูปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ซึ่งในงานวิจัยนี้ ได้จำแนกกลุ่มประสบการณ์ของครู ดังนี้

3.1 ประสบการณ์น้อย หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ถึงปีที่ทำการวิจัยต่ำกว่า 10 ปีลงมา

3.2 ประสบการณ์มาก หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ถึงปีที่ทำการวิจัยตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

4. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของครู โดยพิจารณาจากจำนวนนักเรียน ดังนี้

4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 1,000 คน

4.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,000 คนขึ้นไป

5. ลักษณะการบริหาร หมายถึง การบริหารโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยได้รับการแต่งตั้งจากประมุขของสังฆมณฑลจันทบุรี ให้ทำหน้าที่บริหารโรงเรียน ซึ่งในการวิจัยนี้ ได้จำแนกลักษณะการบริหาร ดังนี้

5.1 บริหารโดยบาทหลวง หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายจากประมุขของสังฆมณฑลจันทบุรี ให้ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนในตำแหน่งผู้แทนผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการ

5.2 บริหารโดยซิสเตอร์ หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายจากประมุขของสังฆมณฑลจันทบุรี ให้มาร่วมบริหารโรงเรียนในตำแหน่งครูใหญ่

6. โรงเรียนคาทอลิก หมายถึง โรงเรียนเอกชนฝ่ายคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

7. สังฆมณฑลจันทบุรี หมายถึง เขตการปกครองที่ถูกกำหนดขึ้น โดยฝ่ายคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย สังฆมณฑลจันทบุรี แบ่งเขตปกครองครอบคลุม 9 จังหวัด ในภาคตะวันออก คือ ตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา (ยกเว้นฝั่งขวาของแม่น้ำบางปะกง) นครนายก (ยกเว้นอำเภอบ้านนา) สระแก้ว และกรุงเทพมหานคร